Suomen Sydänliitto ry

Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

12.1.2023

Hallituksen esitys laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Esityksen terveysperusteisuus jää kevyeksi

Sydänliitto pitää hyvänä sitä, että esityksessä virvoitusjuomien valmisteveroa esitetään muutettavaksi voimakkaammin terveysperusteiseen suuntaan vahvistamalla veroon sisältyvää terveysohjausta. Tavoite on oikea, mutta valitettavasti esitetyt muutokset ovat kovin riittämättömiä kansanterveyden näkökulmasta. Lakia ei ole muutettu tavoitteiltaan selkeästi terveysperusteiseksi, koska se vähentäisi veron tuottoa merkittäväksi. Ts. vero on edelleen fiskaalinen, eikä veropohjaa ole muutettu terveysperusteiseksi. On suuri pettymys, että hallitusohjelmaan kirjattu tavoite terveysperusteisen verotuksen valmistelusta on kutistunut tähän esitykseen, kun verotuksen pitäisi koskea kaikkia tuoteryhmiä ja huomioida sokeripitoisuuden lisäksi kansanterveyden kannalta kriittisinä ravintoaineina myös suola ja kova rasva.

Verotuksen portaitten määrän sijaan suurempia korotuksia ja kireämpää verotusta

Esityksessä virvotusjuomavero porrastettaisiin nykyisen kahden veroluokan sijaan kuuteen. Veroluokkien määrä vaikuttaa kovin suurelta ja epäilemme näin monen luokan tarkoituksenmukaisuutta niin veron ohjausvaikutuksen kuin hallittavuudenkin näkökulmasta. Luokkien määrää on vara vähentää, mutta sen sijaan luokkien välisiä eroja verotuksen kireydessä on syytä arvioida ja tehdä erot luokkien välillä suuremmiksi, jotta verotus selkeästi kohdentuisi enemmän sokeria sisältäviin juomiin, aidosti kannustaisi teollisuutta tuotekehitykseen ja ohjaisi kulutusta vähemmän sokeria sisältävien tai mielellään täysin sokerittomien vaihtoehtojen käyttöön.

Lisäksi näemme puutteena, ettei ehdotuksessa ole nollaveroluokkaa, joka pitäisi koskea ainakin makeuttamattomia ja maustamattomia vesiä ja kivennäisvesiä. On erikoista, että terveysperusteiseen suuntaan muutetuksi esitetty valmistevero sisällyttää edelleen makeuttamattomat ja maustetut vedet ja kivennäisvedet verotuksen piiriin ja esittää veroa kannettavaksi kaikenkokoisista vähittäismyyntipakkauksista.

Sokeripitoisuus ratkaisee, lähteestä riippumatta

Terveyden kannalta ei ole merkitystä sillä, onko sokeri lisättyä vai luontaista. Siksi Sydänliitto tervehtii ilolla sitä, että alkuperäiseen ehdotukseen sisältyneet huojennukset vain luontaista sokeria sisältäville marja- ja hedelmäperäisille juomille on poistettu. Veromallin ei pidä erotella juomia lisätyn sokerin mukaan, vaan verotuksessa tulee huomioida kaikki sokeri (mono- ja disakkaridit) lähteestä riippumatta.

Kiinteät juoma-ainekset on ehdotettu poistettavaksi veron piiristä. Emme näe ehdotukselle perustetta, koska juoma-aineksista valmistettu juoma on täysin vastaava sokerilähde kuin juomatiivisteestä valmistettu tai sellaisenaan nautittavaksi tarkoitettu juoma. Esitämme, että virvoitusjuomavero koskisi edelleen myös näitä tuotteita. Ei ole mitenkään poissuljettua, että elintarvikkeiden tuotekehitys ja kuluttajien ostokäyttäytyminen tulevaisuudessa suosisi vastaavia tuotteita.

Laaja-alainen terveysperusteinen verotus valmisteluun ja toimeksi

Mielestämme on erittäin valitettavaa, että hallitusohjelmakirjauksesta huolimatta tällä hallituskaudella ei pystytty selvittämään mahdollisuutta ottaa käyttöön laaja-alainen terveyttä edistävä vero. Asialla oli sekä

poliittinen että kansalaisten tuki. Suomalaisten selvä enemmistö haluaa, että yhteiskunta ryhtyy rajoittamaan epäterveellisten elintarvikkeiden tarjontaa ja kulutusta. SOSTEn, Terve Paino ry:n ja Yksi Elämä -verkoston vuonna 2020 teettämässä väestökyselyssä 58 prosenttia suomalaisista kannatti sokeriveroa runsaasti sokeria sisältäville tuotteille.

Sokerin rinnalla on olennaista keskustella myös suolasta ja rasvan laadusta, sillä niillä on merkittävä vaikutus terveyteemme. Suomalaiset saavat ruokavaliostaan liikaa suolaa, sokeria ja kovaa rasvaa. Tämä vaikuttaa sekä kansanterveyteen että sairauksien hoidon kautta myös kansantalouteen.

Ravitsemuksella on keskeinen rooli kansansairauksien ehkäisyssä ja hoidossa. Lisäksi ravitsemus on merkittävin yksittäinen kuolleisuuteen vaikuttava käyttäytymistekijä Suomessa. Siksi tavoitteena on oltava, että laaja-alaisella terveysperusteisella valmisteverotuksella hillitään liiallisen sokerin, suolan ja kovan rasvan saantia.

Kannustamme muuttamaan esitettyä virvoitusjuomaverolakia vahvemmin terveyttä edistävään suuntaan. Lisäksi esitämme, että valiokunta sisällyttäisi mietintöönsä seuraavan ponnen:

Valiokunta edellyttää, että terveysperusteisen valmisteveron valmistelua jatketaan viipymättä ja perustetaan asiaa selvittävä työryhmä.

Helsingissä 12.1.2023

Marjaana Lahti-Koski

pääsihteeri

Suomen Sydänliitto ry

Lisätiedot:

Marjaana Lahti-Koski, pääsihteeri, marjaana.lahti-koski@sydanliitto.fi, 050 359 1211